

The Handbook of Gender, Sex and Media

Karen Ross (ed.) (2012).

Oxford, UK: Wiley-Blackwell

Het lijvige *Handbook of Gender, Sex and Media* onder het redacteurschap van Karen Ross representeert niet enkel de grote evolutie, maar ook het huidige belang van dit onderzoeksveld binnen zowel communicatiewetenschappen, als ruimer media- en culturele studies. In de jaren 1970 ging de eerste interesse uit naar de onderrepresentatie van de vrouw in factuele formats: deze vertrok vanuit de sterke noodzaak voor het bestendingen van een politieke identiteit om te komen tot ruimere sociale verandering. Vandaag is het onderzoek verplaatst naar de voortdurende strijd en het symbolisch belang van identiteitsdeconstructie en reconstructie. De klassieke invulling 'vrouwen in media' werd dan ook aanzienlijk verbreed met interesse naar mannelijkheid in media, *queer*-identiteiten, seksualiteit en pornografie. Reflecties over deze laat moderne identiteitsstrijd in relatie tot het huidige (populaire) media landschap is wat Ross beschrijft als de hoofdpremisse van dit handboek.

Het handboek bestaat uit vijf delen, telkens geïntroduceerd door een ervaren auteur omtrent de betreffende thematiek. Deel één bevat essays rond het 'klassieke' thema vrouwen en media, terwijl deel twee het hiaat in academisch onderzoek naar mannelijkheid en populaire cultuur aankaart. Deel drie omvat het grootste aantal hoofdstukken en focust op *queer*-identiteiten. Hierbij wordt niet enkel aandacht besteed aan homo en lesbische identiteiten, maar ook bijdragen rond transgender krijgen ruime aandacht. Vervolgens wordt, in deel vier, het post-structuralistisch idee over de distinctie tussen sekse en gender toegepast op media-onderzoek. Hierbij komt het belang van inzichten geformuleerd door *queer*-theoretici als Judith Butler en Teresa de Lauretis voor de analyse van populaire mediacultuur prominent aan bod. Ook is hier ruimte voor kritische reflecties omtrent het veelbesproken postfeminisme in media studies. Het laatste en vijfde deel handelt over seksualiteit en duidt

transformaties aan zoals het meer publieke karakter van intimiteit door evoluties in communicatie en technologie. Verder reflecteert dit deel over pornificatie in zowel internet als reality-tv. Het geheel van 32 contributies behandelt zeer diverse fenomenen die zowel geografisch als methodologisch zo inclusief mogelijk proberen te zijn. Verder wil dit handboek ook een forum geven aan non-Angelsaksische case studies en een juiste balans vinden tussen 'klassieke' en nieuwe media, mainstream en alternatieve media.

De vijf inleidende hoofdstukken vormen ongetwijfeld de steunpilaren van dit handboek. Ze geven de lezer zowel een historische, hedendaagse als toekomstige visie op de hoofdthema's. Verder bieden de empirische bijdragen een ruime plaats aan klassiek tekstueel onderzoek naar hedendaagse series, films en televisieprogramma's, maar ook ruimere genre-analyses en meta-reflecties over de inhoud van film- en televisieproducties in een post-9/11 tijdperk komen aan bod. Zowel kwantitatieve, kwalitatieve analyses en discoursanalyses van media-inhouden krijgen een plaats in relatie tot onderzoek naar gedrukte media, reclame en digitale media. Naast deze focus op media-inhoud zijn er voornamelijk kwalitatieve exploraties naar het publiek.

Alhoewel er een ruime diversiteit is aan bestudeerde cases, enkele voorbeelden zijn blogs, populaire films, websites en reality-tv, bevat het handboek bij momenten nog een zeer sterke focus op geïsoleerd tekstueel onderzoek. Verder zijn er ook slechts een beperkt aantal hoofdstukken die methodes combineren om tot meer vernieuwende inzichten te komen. Enkele sterke contributies doorbreken dit, maar zijn in de minderheid. De etnografische methode die gebruikt wordt in een analyse naar *fanfiction communities* ontmantelt efficiënt de complexiteit in hedendaagse media-omgevingen en toont daarmee het belang aan van meer diepgaande onderzoekstechnieken. Het combineren van methodes gebeurt in een hoofdstuk dat Nederlands Marokkaanse meisjes hun *instant messaging spaces* analyseert. Verder is er publieksonderzoek rond het mediagebruik van homoseksuele mannen en vrouwen in Vlaanderen, dat combinaties maakt van kwantitatieve en kwalitatieve onderzoekstechnieken.

Samengevat is dit handboek een belangrijke bijdrage aan de verdere evolutie van dit onderzoeksveld. Aandacht voor de relatie media, gender en seksualiteit overstijgt dan ook een puur academische doelstelling, maar is in de eerste plaats nog steeds een primordiaal maatschappelijk project naar een bredere inclusie van non-normatieve identiteiten enerzijds, en het blijven in vraag stellen van patriarchale leefomgevingen anderzijds. Het handboek biedt naar mijn idee in de eerste plaats een noodzakelijke en sterke inspiratie om dit project te blijven vormgeven. Al even belangrijk is – en dit meer op een academisch theoretisch niveau – dat het handboek in zijn geheel meer is dan een combinatie van theorieën rond sociale constructie en meer post-structuralistische inzichten gevoed vanuit het feminisme en *queer*-theorie. Zowel het geheel als sommige onafhankelijke delen durven deze vaststaande theorieën vergaand combineren, uitdagen en bekritisieren, waarbij zij tot vernieuwende inzichten komen. Een gemiste kans in het handboek is contradictorisch genoeg zelf aangehaald door de auteur die het deel rond *queer*-identiteiten toelicht. Het handboek behandelt de uitdaging van de alsmaar aan belang toenemende digitale netwerken niet (cfr. sociale netwerksites). Voornamelijk de belangrijke verweving van deze technologieën met het alledaagse leven brengt nieuwe uitdagingen op methodologisch, theoretisch en maatschappelijk vlak. Gemedieerde communicatienetwerken zijn in de eerste plaats heteronormatieve omgevingen. Verzet hiertegen vraagt, zoals Sender het in het handboek beschrijft, *emotional labour* van de personen die met deze technologie interageren. Een belangrijk hedendaags vraagstuk dat empirische aandacht vereist.

Sander De Ridder, PhD Student aan het Centre for Cinema and Media Studies
(CIMS), vakgroep Communicatiewetenschappen, Universiteit Gent.